

Erasmus+ mobilitási szakmai beszámoló

2026. augusztus 13–16. | Moldva, Románia

2026. augusztus 13. – Somoskai Napok: élő népzenei és néptáncgyományok megismerése

A Somoskai Napok keretében ezen az estén, valamint az ezt követő két estén is táncházban vettem részt, ahol az élő népzene a Pusztinai Kakasok zenekar szolgáltatta. A program kivételes lehetőséget biztosított arra, hogy olyan kevésbé ismert, a magyarországi táncművészeti gyakorlatban ritkábban előforduló moldvai csángó táncokat és egyedi táncmozgásokat sajátítsak el, amelyeket közvetlenül a hagyományt ma is aktívan gyakorló helyiektől tanulhattam meg. Az aktív részvétel révén nemcsak a táncok formai sajátosságait ismerhettem meg, hanem azok természetes előadásmódját, ritmikáját és közösségi szerepét is.

Furulyásként és zenekarvezetőként különösen meghatározó szakmai élményt jelentett számomra, hogy a zenekart a furulyás vezette. Közvetlenül tanulmányozhattam a furulyás irányító szerepét, a zenészek közötti kommunikációt, valamint a zene és a tánc szoros, egymást kölcsönösen alakító kapcsolatát. A helyszíni megfigyelések olyan előadói és zenekarvezetési ismeretekkel gazdagítottak, amelyek kottákból vagy hangfelvételekből önmagukban nem sajátíthatók el. Ezeket a tapasztalatokat saját zenei gyakorlatomban és az általam vezetett közösségi zenélés során is hasznosítani szeretném.

A terepmunka fontos részét képezte a helyi zenei és táncgyományok dokumentálása. Az újonnan megismert táncokról, jellegzetes lépésváltozatokról és a zenészek előadásmódjáról videófelveteleket készítettünk. A hanganyag rögzítése mellett tudatosan törekedtünk a videófelvetelek készítésére is, hiszen célunk nem csupán a dallamok és ritmusok megőrzése volt, hanem annak az elemi energiának, előadásmódnak és közösségi dinamikának a megörökítése is, amellyel a helyiek zenélnek és táncolnak. A gyűjtött anyag később értékes oktatási és szakmai referenciaanyagként szolgál majd.

A táncművészet során különösen szembeűnő volt a közösségi összetartozás ereje. A program befejeztével a falu apraja-nagyja együtt maradt, beszélgetett, és tovább folytatódott a közösségi együttlét. Ez jól szemléltette, hogy a népzene és a néptánc itt nem pusztán szervezett kulturális tevékenység vagy színpadi produkció, hanem a mindennapi közösségi élet szerves része.

A mobilitás ideje alatt helyi hagyományörzőknél, Benke Paulina és Benke Pável családjánál kaptunk szállást. Ez lehetőséget teremtett arra, hogy a szervezett programokon túl, természetes családi környezetben is megismerjem a moldvai csángó magyarok életét. A kötetlen beszélgetések során betekintést nyertem abba, hogyan őrzik identitásukat a vallás, az archaikus magyar nyelv, a közösségi kapcsolatok és a hagyományok révén. Szó esett a mindennapi élet aktuális kérdéseiről, valamint arról is, hogy a politikai és társadalmi változások miként befolyásolták életüket. A személyes találkozások és beszélgetések fontos részét képezték a szakmai tudáscserének, hiszen a hagyományok fennmaradásának társadalmi és kulturális hátterét is segítettek megérteni.

2026. augusztus 14. – Gasztronómiai, nyelvi és vallási néphagyományok megismerése

A délelőttöt a helyiekkel közös ételkészítéssel töltöttem. Túróval és burgonyával töltött lepényt, valamint fonott kalácsot készítettünk, amelyeket az udvaron épített hagyományos kemencében süttöttünk ki. Az elkészítés folyamatában aktívan részt vettem, így közvetlen gyakorlati tapasztalatokat szerezhettem a hagyományos ételkészítési technikákról és a hozzájuk kapcsolódó szokásokról.

A közös munka egyúttal természetes teret biztosított a kulturális és nyelvi ismeretek bővítésére. A sütés közben elhangzó történetek, személyes elbeszélések és beszélgetések révén közelebbről megismerhettem a csángó tájnyelv sajátosságait, valamint a helyiek mindennapi életét átszövő hagyományokat.

A közös ételkészítés során Bori nénivel, Margó nénivel, Mádival és Krisztinával csángó népdalokat énekeltünk. Különösen értékesnek tartottam, hogy az éneklés nem szervezett előadásként, hanem a mindennapi tevékenység természetes részeként jelent meg. A közös éneklés lehetőséget adott a helyi dallamváltozatok, díszítések, szövegek és éneklési sajátosságok közvetlen megismerésére és gyakorlati elsajátítására. Ezek az élmények hozzájárultak ahhoz, hogy a népdalokat ne csupán önálló zenei alkotásokként, hanem eredeti kulturális és közösségi környezetükben értelmezzem.

Délután a somoskaiakkal közösen vadvirágokat és gyógynövényeket gyűjtöttünk a másnapi, Nagyboldogasszony ünnepéhez kapcsolódó virágszentelésre. A falu határában tett gyűjtőút során a helyiek részletesen elmagyarázták az egyes növények hagyományosan ismert gyógyhatásait, felhasználási módjait, valamint a virágszentelés vallási és közösségi jelentőségét.

Megtudtam, hogy a megszentelt virágoknak a templomi szertartáson túl is fontos szerepük van a helyiek mindennapi életében, és a hozzájuk kapcsolódó szokások, hiedelmek generációról generációra öröklődnek. A közös gyűjtés és a helyiekkel folytatott beszélgetések révén olyan hagyományos ismeretekkel gazdagodtam, amelyek jól szemléltetik a természetismeret, a vallás és a közösségi élet szoros összefonódását.

A nap szakmai szempontból különösen értékes tapasztalata volt, hogy a hagyományos tudás átadása nem különálló oktatási helyzetekben, hanem közös tevékenységeken, személyes történeteken és generációk közötti kapcsolatokon keresztül valósul meg a leghatékonyabban. Ez a tapasztalaton alapuló tanulási forma saját pedagógiai és közösségépítő tevékenységem számára is fontos módszertani tanulságot hordoz.

2026. augusztus 15. – Nagybaldogasszony ünnepe: vallási, énekes és kézműves hagyományok

Nagybaldogasszony ünnepe a katolikus vallási év egyik legjelentősebb eseménye, amely a moldvai csángó közösségek életében különösen fontos szerepet tölt be. Itt, Moldvában, a katolikus hit, az archaikus magyar nyelv és a moldvai csángó hagyományok a közösségi identitás alap kövei.

A katolikus hit, az archaikus magyar nyelv és az ezekhez kapcsolódó szokásrendszer a közösségi identitás meghatározó összetartó ereje.

A falu apraja-nagyja ünnepi népviseletben vett részt a szentmisén, amelynek része volt az előző napon gyűjtött virágok megszentelése is. Különösen nagy hatást gyakorolt rám, hogy a hagyományos viselet és a vallási szokások nem bemutató jelleggel, hanem a közösség természetes, élő gyakorlataként jelentek meg. A szertartáson való részvétel lehetőséget adott a vallási és népi hagyományok közötti kapcsolat közvetlen megfigyelésére, ami a moldvai csángó kultúrára kimondottan jellemző.

A délután közös énekléssel telt, amelynek során a számomra már ismert dallamok mellett ritkábban hallható, kevésbé ismert helyi énekeket is megismerhettem. A helyi énekesekkel való közvetlen együttműködés lehetőséget biztosított a dallamváltozatok, a hagyományos éneklési stílus és a szövegek nyelvi sajátosságainak tanulmányozására.

Az éneklésről hang- és videófelvételeket készítettünk, amelyek nemcsak a dallamok megőrzését szolgálják, hanem az előadásmód, a közösségi éneklés és a hagyományos tudásátadás dokumentálását is. A gyűjtött anyagot a későbbiekben zenészként, pedagógusként és hagyományörzőként egyaránt szeretném hasznosítani, továbbadva az itt szerzett ismereteket helyi közösségeimben, hagyomány őrző csoportjaimban.

A nap folyamán lehetőségem nyílt a hagyományos csángó szövés és textilkészítés megismerésére is. Bori néni és Margó néni a téli hónapok jelentős részét szövással töltik. Megtekintettem Margó néni rendkívül gazdag és aprólékos kézimunkáit, miközben részletesen mesélt a szövés különböző munkafázisairól, a fonal beszerzéséről, a festési eljárásokról és a különböző textíliák elkészítéséhez szükséges időről.

Megismerhettem a hagyományos viselethez tartozó szoknyák, a katrincák, az övek, valamint a futók és takarók készítésének sajátosságait. Különösen figyelemre méltó volt számomra az a türelem, szakmai tudás és időráfordítás, amelyet egy-egy darab elkészítése igényel. A személyes találkozás révén világossá vált, hogy ezek a textíliák nem csupán használati vagy dísz tárgyak, hanem a közösségi emlékezet és a kulturális identitás hordozói is.

2026. augusztus 16. – Szakmai látogatás Klézsén: találkozás egy adatközlő csángó zenésszel

Hazafelé tartva megálltunk Klézsén, ahol meglátogattuk Hodorog András bácsit, a moldvai csángó hangszeres népzene egyik utolsó élő, hagyományos adatközlőjét.

A személyes találkozás során beszélgettünk életútjáról, a régi idők zenei és közösségi szokásairól, valamint arról, hogyan változott a falu és a hagyományos zenélés szerepe az elmúlt évtizedekben. Megmutatta hangszereit, és számos történetet osztott meg a múltból és a jelenről.

Furulyásként különösen értékesnek tartottam ezt a találkozást, hiszen közvetlen kapcsolatba kerülhettem a hagyományos moldvai hangszeres zene egyik olyan jelentős képviselőjével, akinek tudása személyes tapasztalatokon és generációkon átívelő szóbeli átadáson alapul.

A látogatás egy másik fontos felismerést is megerősített bennem: a helyi közösségekben az emberek közötti kapcsolatok és a személyes ismertség sokszor fontosabb tájékozódási pontot jelentenek, mint a hivatalos címek. Bár az utcáknak nevük és a házaknak számuk van, ezeket kevesen tartják számon, ugyanakkor mindenki pontosan tudja, hol élnek a közösség meghatározó személyiségei. Ez a tapasztalat ismét rámutatott a személyes kapcsolatokra épülő közösségi hálózat erejére.

A klézsei látogatás méltó lezárása volt a szakmai mobilitásnak, hiszen ismét megerősítette, hogy a hagyományos tudás megőrzésében és továbbadásában nélkülözhetetlen szerepet játszanak az élő adatközlőkkel való személyes találkozások.

A mobilitás szakmai eredményei és a megszerzett tudás hasznosítása

A moldvai szakmai mobilitás során szerzett tapasztalatok jelentősen hozzájárultak népzenei, néptáncos, pedagógiai és hagyományőrző ismereteim bővítéséhez. A program legfontosabb szakmai eredményének az élő hagyomány közvetlen megtapasztalását tartom. A tanulás nem kizárólag szervezett szakmai események keretében valósult meg, hanem a helyi közösség mindennapi életében való aktív részvételen, közös tevékenységeken és személyes tudáscserén keresztül.

A mobilitás során:

- **Gyakorlati népzenei és néptáncos ismereteket szereztem:** ritkábban előforduló moldvai csángó táncokat, egyedi lépésváltozatokat, dallamokat és előadásmódbeli sajátosságokat ismertem meg közvetlenül a hagyományőrzőktől.
- **Fejlesztettem hangszeres és zenekarvezetői ismereteimet:** megfigyelhettem egy furulyás zenekarvezető szerepét, valamint a zene és tánc szoros kapcsolatát.
- **Terepi dokumentációt készítettem:** hang- és videófelvételekkel örökítettük meg a helyi dallamokat, táncokat, éneklési sajátosságokat és előadásmódokat, amelyek a későbbi szakmai és pedagógiai munkában felhasználhatók.

- **Közvetlen kulturális és szakmai tudáscserében vettem részt:** a helyi zenészekkel, énekesekkel, kézművesekkel és hagyományőrző családokkal folytatott beszélgetések révén mélyebb betekintést nyertem a csángó kulturális örökség fennmaradásának társadalmi és közösségi hátterébe.
- **Új pedagógiai és közösségépítési szemlélettel gazdagodtam:** megtapasztaltam, hogy a hagyományos tudás átadásának egyik leghatékonyabb formája a közös tevékenységeken, személyes kapcsolatokon és élményeken alapuló tanulás.

A megszerzett tudást és a dokumentált anyagokat a későbbiekben saját zenei, pedagógiai és hagyományőrző tevékenységemben kívánom hasznosítani. A megismert dallamokat és előadásmódbeli sajátosságokat szeretném beépíteni saját zenei előadás módomba és általam oktatott anyagba. A terepen készült felvételek lehetőséget biztosítanak arra, hogy a résztvevők ne csupán hagyományos dallamokat és tánclépéseket ismerjenek meg, hanem azok eredeti környezeti kontextusát és közösségi jelentőségét is

A mobilitás egyik legfontosabb szakmai tanulsága számomra az volt, hogy a hagyomány hiteles továbbadása nem korlátozódhat a dallamok, mozdulatok vagy tárgyi emlékek reprodukálására. Ugyanilyen fontos annak a közösségi szemléletnek, energiának és kulturális környezetnek a megértése és közvetítése, amelyben ezek a hagyományok kialakultak, és amelyben napjainkban is tovább élnek.

Az Erasmus+ mobilitás lehetőséget teremtett arra, hogy a korábban elsajátított elméleti és gyakorlati ismereteimet közvetlen terepen szerzett tapasztalatokkal egészítsem ki, valamint személyes kapcsolatokat alakítsak ki a hagyományt ma is őrző és gyakorló közösség tagjaival.

A mobilitás legfontosabb eredményének azt tartom, hogy a megszerzett ismereteket és élményeket nemcsak saját szakmai fejlődésemben tudom kamatoztatni, hanem tapasztalatomat pedagógusként, zenészként és hagyományőrzőként tovább is adhatom. Ezáltal hozzájárulhatok a moldvai csángó kulturális örökség megőrzéséhez, megismertetéséhez, valamint a különböző közösségek közötti kulturális kapcsolatok erősítéséhez.